

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์
หมู่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

Factors Affecting Development to Become Creative Industry Village,
Ban Don Luang, Maerang Sub-district, Pasang District, Lamphun Province

ปิยะกานต์ เมืองสุวรรณ* และตุลยา ตุลาติลก**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ หมู่บ้านดอนหลวง เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 184 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน นำข้อมูลมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุป

ผลจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ในด้านต้นทุนกิจกรรม คือ ต้นทุนทางวัฒนธรรม และต้นทุนสินค้าและบริการ โดยใช้ต้นทุนพื้นฐาน อัตลักษณ์ชุมชนมาพัฒนาเป็นสินค้าและบริการ ตามความถนัดความเชี่ยวชาญของตนเอง ปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถ และปัจจัยด้านการท่องเที่ยวมีผลอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาชุมชน พบว่า ปัจจัยด้านสังคม สภาพแวดล้อมมีผลอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ABSTRACT

The purpose of this research was to do study for factors Affecting development to become creative industry village, Ban Don Luang. The quantitative research had the sample group of 184 people within the village. The data was collected by using questionnaire and was then analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The qualitative research was conducted with semi-structural interviews. Using purposive sampling methods with key informants of 6 people. The information that has been used to interpret the relationship. and make a conclusion according to the research conceptual framework

The results of the study revealed that the factors affecting development to become creative industry village. The main factor is cost factor, it is cultural cost. and cost of goods and services using base cost Community identity to develop into products and services according to their own aptitude and expertise. Factors driving the creative economy found that knowledge and competence factors and tourism factors have an effect at a high level. Sub-factors that have a large effect In addition, an analysis of the concept of community development found that social factors The environment has a large effect as well.

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทนำ

หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เป็นการยกระดับอุตสาหกรรมชุมชนที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ โดยการใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเชื่อมโยงต่อยอดและพัฒนา เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ โดยการพลิกโฉมการท่องเที่ยวและการสร้างสรรค์สินค้าผ่านการตั้งเส้นทาง วิถีชุมชน มาผสมผสานกัน ก่อให้เกิดเป็นโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการชุมชน ผ่านกลไกการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน รัฐบาล และเอกชน โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการขับเคลื่อน สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชนในระยะยาว (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2561, หน้า 9)

จำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นในทุกปี ส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ในปี 2561 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ร้อยละ 4.08 (สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน, 2559) โดยสินค้าที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกซื้อจะเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ โดยหมู่บ้านดอนหลวง ได้มีอัตลักษณ์ชุมชนความเป็นชาวยองแต่ดั้งเดิม มีวิถีชีวิตที่น่าสนใจ และมีฝีมือในด้านหัตถกรรมการทอผ้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น โดยจุดเด่นของผ้าทอบ้านดอนหลวงเป็นการทอมือแบบโบราณ เน้นลาย 4 ตะกอกและ 6 ตะกอก ช่วยให้เนื้อผ้านุ่มและเหนียว ชาวบ้านได้มีการพัฒนาต่อยอดให้มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์มากขึ้น บ้านดอนหลวงจึงได้มีชื่อเสียงโด่งดังในระดับประเทศ ได้รับรางวัลที่เป็นตัวกระตุ้นการเป็นหมู่บ้านต้นแบบมากมาย เช่น หมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่น หมู่บ้านโอท็อป และล่าสุดได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ในปี 2560 จึงทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ มากมาย หมู่บ้านดอนหลวงจึงกลายเป็นหมู่บ้านต้นแบบของการพัฒนาชุมชนที่น่าสนใจ

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ หมู่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผ่านแนวคิดโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และแนวคิดอื่นที่ให้การสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา เพื่อนำไปวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ เป็นต้นแบบในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเองต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งทางการ โดยทำการศึกษาถึงแนวคิดพื้นฐานของโครงการภายใต้กรอบแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปัจจัยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และแนวคิดการพัฒนาชุมชน โดยได้ทำการทบทวนเนื้อหาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำมาจัดทำข้อมูลในการเก็บข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรม ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์นี้จะทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงปัจจัยที่คนในหมู่บ้านให้ความสำคัญ เอกลักษณ์ จุดเด่นของชุมชน ที่เป็นตัวขับเคลื่อนหลักของหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์หมู่บ้านดอนหลวง โดยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการจะใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้าน จำนวน 6 คน และใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 184 คน โดยใช้สูตร yamana (1967) ในการคำนวณ ระยะเวลาศึกษาทั้งสิ้น 1 ปี

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

กระทรวงอุตสาหกรรมขยายผลโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมเพื่อการท่องเที่ยวต่อยอดในการพัฒนาเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยให้ความหมายเป็นหมู่บ้านแห่งความสมดุลที่นำทุนวัฒนธรรม วิถีชีวิต มาผนวกกับความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการตามความถนัด อัตลักษณ์ของชุมชน โดยมุ่งเน้นการใช้ 1. ต้นทุนทางวัฒนธรรม ลักษณะทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ชุมชนช่างฝีมือหรือตลาดวัฒนธรรม 2. ต้นทุนสินค้าและบริการ เป็นผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ที่ทางชุมชนได้ผลิตขึ้น มีเอกลักษณ์ เน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชี่ยวชาญ และองค์ความรู้เฉพาะของท้องถิ่นในการผลิต อีกทั้งมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา คือ 1. การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม 2. มีขนาดการผลิตที่เหมาะสม 3. ไม่โลภและไม่เน้นกำไรระยะสั้น 4. เน้นความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ 5. เน้นการกระจายความเสี่ยงด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย 6. เน้นการบริการความเสี่ยงต่ำ 7. เน้นการใช้เสน่ห์ในท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการชุมชนสามารถต่อยอดพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวควบคู่ขนาดกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งได้อย่างมั่นคงในระยะยาว (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2561, หน้า 7-8)

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นแนวคิดที่มีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดบนฐานความรู้ โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญมาจากสินทรัพย์ที่สร้างสรรค์ ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ มีส่วนร่วมทางสังคม เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง เคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังครอบคลุมในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการพัฒนาเทคโนโลยี ทรัพย์สินทางปัญญา และเป้าประสงค์ด้านการท่องเที่ยว (UNCTAD & UNDP, 2008)

Howkins (2001) ได้จำแนกทุนความสร้างสรรค์เป็นทุนประเภทหนึ่ง สามารถดำรงอยู่ได้ต้องอาศัยได้ทุนประเภทอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกัน คือ 1) ทุนความสร้างสรรค์ (Creative capital) 2) ทุนมนุษย์ (Human capital) 3) ทุนทางปัญญา (Intellectual capital) และ 4) ทุนทางโครงสร้าง (Structural capital)

Center for Cultural Policy Research (2005) ได้กล่าวถึงแนวคิดทุนความสร้างสรรค์ คือ เครื่องมือสำคัญที่จะมาซึ่งความจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยความสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นกระบวนการทางสังคมซึ่งถูกกำหนดรูปแบบอย่างต่อเนื่อง โดยค่านิยม บรรทัดฐาน การปฏิบัติ และปฏิสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของทุน 4 ประเภท ได้แก่ 1) ทุนมนุษย์ 2) ทุนทางสังคม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) ทุนเชิงโครงสร้าง และผลที่ตามมาอันคือ ก่อให้เกิดเป็น “ผลลัพธ์ของความสร้างสรรค์” (Outcomes of creativity) (Center for Cultural Policy Research, 2005) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาสมมติฐานการวิจัย ในปัจจัยที่เกี่ยวกับการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ 1) ต้นทุนด้านวัฒนธรรม 2) ต้นทุนด้านสินค้าและบริการ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จากการศึกษาวิจัย ของศาสตราจารย์ริชาร์ด ฟลอริดา (2002 อ้างถึงในสมบัติ กุสุมาวาลี, 2558) ได้ตกผลึกทางความคิด พัฒนาเป็นตัวแบบของการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือสูตรสำเร็จ ตัวแบบสามที่ (“3Ts”) อันได้แก่ เทคโนโลยี (Technology), ความสามารถ (Talent) และขันติธรรม (Tolerance)

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) ได้อธิบายว่า เป็นการขับเคลื่อน 2 ทาง ได้แก่ ทางด้านอุปทาน และทางด้านอุปสงค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน ช่วยให้สร้างสรรค์งานที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงการขยายตลาดการท่องเที่ยว และการผลิตนั้นจะต้องเป็นที่ต้องการของตลาด สามารถสร้าง

ประโยชน์ได้ในเชิง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (ความต้องการสินค้า) และปัจจัยด้านการท่องเที่ยว (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, 2554)

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTD) (2010) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ดังนี้ 1) ด้านเทคโนโลยี ว่าเป็นการศึกษาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ 2) ปัจจัยด้านความต้องการสินค้า เป็นการกระตุ้น และช่วยให้ผู้สร้างผลิตภัณฑ์มีความสร้างสรรค์ในการออกแบบสินค้าที่หลากหลายและแปลกใหม่ให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้า 3) ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ที่ช่วยกระตุ้นยอดขายของสินค้าสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมบริการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาสมมติฐานการวิจัย ในปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ 1) ปัจจัยด้านความสามารถ 2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และ 4) ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว

แนวคิดการพัฒนาชุมชน

องค์การสหประชาชาติ (1955 อ้างถึงใน ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, 2555) ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการรวมกำลังระหว่างประชาชนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ให้เจริญประชาชนสามารถอุทิศตน เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

กรมการพัฒนาชุมชน (2527 อ้างถึงใน ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, 2555) ให้ความหมาย คือ การพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเอง เพื่อนบ้าน และชุมชนให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการร่วมมือระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

หลักในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน คือ 1) หลักความมีศักดิ์ศรีและศักยภาพของประชาชน คือ ความคิดริเริ่มมาจากประชาชน โดยทุกกิจกรรมเกิดขึ้นจากการคิด ตัดสินใจ วางแผนและดำเนินงานโดยประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้ศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด 2) หลักการพึ่งพาตนเองของประชาชน คือ การสนับสนุนให้ประชาชนพึ่งพาตนเอง สร้างพลังชุมชน มีรัฐบาลหน่วยงานต่าง ๆ คอยสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง 3) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด ตัดสินใจ วางแผน ปฏิบัติงานตามแผน และติดตามประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2527)

องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย คนในชุมชน ทุนของชุมชน วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนา กระบวนการพัฒนาชุมชน การสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐบาล และภาคเอกชน การบริหารจัดการที่ดี นักพัฒนาชุมชน การประสานงาน และผลของการพัฒนา (สนธยา พลศรี, 2547) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาสมมติฐานการวิจัย ในแนวคิดการพัฒนาชุมชน คือ 1) ปัจจัยด้านบุคลากร 2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ 3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และ 4) ปัจจัยด้านสังคม สภาพแวดล้อม

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ เพื่อให้ทราบถึงประเด็นในรายละเอียดสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และทำการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างสมาชิกภายในหมู่บ้านดอนหลวง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 1.แบบสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-Structural Interview) โดยมีแนวทางปัจจัยที่นำมาเป็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์เดียวกันกับแบบสอบถามหากเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญ 2.แบบสอบถามเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทุนพื้นฐานของกิจกรรมภายในหมู่บ้าน ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาชุมชน และส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหมู่บ้าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า คือ ด้านข้อมูล ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล และด้านผู้วิจัย ข้อมูลจากแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ระดับค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับทุนพื้นฐานของกิจกรรมภายในหมู่บ้านนำมาวิเคราะห์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และวิธีการบรรยายเป็นแบบความเรียง

ผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ หมู่บ้านดอนหลวง ได้ทำการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับทุนพื้นฐานของกิจกรรมภายในหมู่บ้านดอนหลวง พบว่า ทุนพื้นฐานประกอบด้วย 2 ทุนคือ 1) ต้นทุนด้านพื้นที่/สถานที่/วัฒนธรรม ได้แก่ วัดดอนหลวง ตลาดหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือ/ตลาดต้องชม บ้านโบราณ และโรงทอผ้า การใช้ภาษาองในการสื่อสาร การแต่งกายพื้นเมือง (ชาวยอง) และศิลปะการแสดงพื้นบ้าน (กลองปู่จา, กลองหลวง, ฟ้อนเล็บ) 2) ต้นทุนด้านสินค้าและบริการ พบว่า มีสินค้าและบริการ คือ ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม และบริการโฮมสเตย์ อาหารพื้นเมือง คือ น้ำพริกอ่อง แกงฮังเล และยำหมีสะเน็ด

โดยผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือเป็นการทอมือแบบ ลายทอ 2 ตะกอก เน้นลาย 4 และ 6 ตะกอก สูงสุดเป็นลายทอผ้า 12 ตะกอก เนื้อผ้านุ่มและเหนียว มีการให้บริการกิจกรรมโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชน สัมผัสวิถีชีวิตชาวยอง มีอาชีพการทอผ้า ปั่นฝ้าย ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาตั้งแต่เดิม จนกลายเป็นสินค้าและบริการที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าผลิตภัณฑ์/บริการ, สถานที่สำคัญ, วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ที่โดดเด่นน่าสนใจของหมู่บ้าน 3 อันดับแรก

ลำดับ	สินค้า ผลิตภัณฑ์/บริการ	ร้อยละ
1	ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ	94.02
2	ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	17.93
3	บริการโฮมสเตย์	13.04
	สถานที่ท่องเที่ยว สถานที่สำคัญ	ร้อยละ
1	วัดดอนหลวง	59.24
2	ตลาดหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือ/ตลาดต้องชม	40.22
3	โรงทอผ้า	25.54
	วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต	ร้อยละ
1	ภาษาอง	72.83
2	การแต่งกายพื้นเมือง (ชาวยอง)	36.41
3	ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน (กลองปู่จา, กลองหลวง, ฟ้อนเล็บ)	19.57

3) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ พบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านความสามารถ สมาชิกภายในหมู่บ้านดอนหลวง มีความรู้ความสามารถที่สามารถนำมาต่อยอดพัฒนาเป็นสินค้าและบริการ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ในภาพรวมมีผลต่อการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.18 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ในภาพรวมมีผลต่อการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.18 ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว มีผลต่อการพัฒนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.61 มีการใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการ มีการควบคุมถึงราคาสินค้าที่วางจำหน่ายภายในหมู่บ้านให้เป็นไปตามข้อตกลงในการควบคุมราคา และมีการจัดโปรแกรมกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม

ตารางที่ 2 ตารางสรุปข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการพัฒนาเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

ปัจจัยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีผลต่อการพัฒนา
ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว	3.61	0.862	มาก
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	3.18	0.873	ปานกลาง
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	3.18	0.900	ปานกลาง
ภาพรวมเฉลี่ย	3.32	-	ปานกลาง

4) ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ พบว่าแนวคิดการพัฒนาชุมชนในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านบุคลากร มีผลต่อการพัฒนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มีผลต่อการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.68 ปัจจัยด้านการบริหาร มีผลต่อการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 3.34 ปัจจัยด้านสังคม สภาพแวดล้อม มีผลต่อการพัฒนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 บุคคลสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนา ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ประชาชน ชุมชน ผู้ประกอบการชุมชน และสมาชิกภายในหมู่บ้าน สามารถเข้าถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในทุกกิจกรรมในหมู่บ้านจะมีการประชุม เพื่อปรึกษา วางแผน แบ่งหน้าที่ในการจัดกิจกรรม มีการบริหารจัดการเงินทุน ทรัพยากรภายในชุมชนเป็นอย่างดี

ตารางที่ 3 ตารางสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

ปัจจัยการเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีผลต่อการพัฒนา
ปัจจัยด้านสังคม สภาพแวดล้อม	3.83	0.914	มาก
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม	3.68	0.879	มาก
ปัจจัยด้านบุคลากร	3.68	0.846	มาก
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ	3.34	0.761	ปานกลาง
ภาพรวมเฉลี่ย	3.63	-	มาก

5) ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ปัญหาเรื่องผู้ที่จะสืบทอดการทอผ้า เอกลักษณะของหมู่บ้านน้อยลง ปัญหาทุนในการลงทุนผลิตและพัฒนาขยายกิจการมีน้อย ชุมชนมีขนาดเล็ก ทำให้มีที่จอดรถไม่เพียงพอต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการการจราจรยังไม่ดีพอ ตามลำดับ

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (หมู่บ้าน CIV) หมู่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน สามารถนำมาเป็นประเด็นในการอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

ปัจจัยด้านต้นทุนพื้นฐานของกิจกรรมภายในหมู่บ้าน

ผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า ต้นทุนพื้นฐานของหมู่บ้าน เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยต้นทุนทางวัฒนธรรมของหมู่บ้าน ได้แก่ วัตดอนหลวง ตลาดหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือ/ตลาดต้องชม หอไตร โรงทอผ้า การละเล่นพื้นบ้าน ประชาชนชุมชนที่มีความรู้ด้านส่วไม้ ด้านการทอผ้า และต้นทุนสินค้าและบริการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ และผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม ที่เกิดจากความรู้ความเชี่ยวชาญของคนในชุมชน จากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า

หมู่บ้านดอนหลวง มีต้นทุนพื้นฐานตรงตามโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยสมาชิกในหมู่บ้านมีความรู้ความสามารถ ที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ อัตลักษณ์ของหมู่บ้าน ทุกคนรับรู้และเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับสิ่งที่หมู่บ้านมีอยู่ และสามารถผลักดันออกมาเป็นที่รู้จักแสดงต่อสาธารณะชนได้ สามารถต่อยอดพัฒนาสร้างประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน

ปัจจัยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

ผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า การเติบโตของการท่องเที่ยวมีผลต่อการสร้างสรรค์สินค้าและบริการมีผลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การสร้างความแตกต่างและจุดเด่นของสินค้าและบริการ และการปรับเปลี่ยนสินค้าและบริการให้ตอบรับกับนักท่องเที่ยว ซึ่งทั้ง 3 ข้อย่อยเป็นปัจจัยด้านการท่องเที่ยว และมีปัจจัยประกอบ คือ ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถ ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีผลในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า หากจะพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ จะต้องมีการสร้างสินค้าให้มีจุดเด่น และอัตลักษณ์ของหมู่บ้านตนเองให้ได้ หากสินค้าเป็นที่น่าสนใจ ผลที่ได้จะเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาและทำให้หมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ปัจจัยเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ความสามัคคีกันของสมาชิกภายในหมู่บ้าน รองลงมาได้แก่ การต้อนรับดูแลนักท่องเที่ยวเป็นเจ้าบ้านที่ดี และสมาชิกภายในหมู่บ้านรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ รักและภูมิใจในหมู่บ้านตนเอง ซึ่งทั้ง 3 ข้อย่อย เป็นปัจจัยด้านสังคมสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ที่มีผลอยู่ในระดับมาก อีกทั้งปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีผลอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า สมาชิกภายในหมู่บ้านจะต้องมีความภาคภูมิใจในหมู่บ้านของตนเอง มีความสามัคคีเป็นการสร้างความเข้มแข็งจากภายในชุมชนตามแนวพระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่มุ่งเน้นการสร้างความรักสามัคคีของคนในชุมชน กล่าวคือ เป็นการสร้างความเข้มแข็งจากภายในนั่นเอง

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากผลการศึกษาที่พบว่า การสร้างสินค้าให้มีจุดเด่น การสร้างอัตลักษณ์ของหมู่บ้านเป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

- 1) สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นควรเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้นักเรียนสามารถต่อยอดพัฒนาสินค้าและบริการของหมู่บ้านให้มีความสร้างสรรค์ หลากหลายมากยิ่งขึ้นภายใต้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิม
- 2) เทศบาลตำบลแม่แรง นักพัฒนาชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน สร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจในการดำเนินงานของโครงการต่างๆ ที่เข้ามาสู่ชุมชน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกภายในชุมชนทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้เตรียมความพร้อมแก่การต้อนรับนักท่องเที่ยว และพร้อมที่จะพัฒนาต้นทุนของตนเองที่แปรเปลี่ยนไปตามผลกระทบจากการท่องเที่ยว อีกทั้งกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาชุมชนอยู่ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2527). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2561). *หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์. วารสารอุตสาหกรรมสาร, 60*(กรกฎาคม- สิงหาคม), 7-11.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2555). *หลักการพัฒนาชุมชน*. สืบค้นจาก <http://www.human.cmu.ac.th/home/hc/ebook/006103/lesson10/02>
- สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา. (2554). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาประเทศไทย* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมบัติ กุสุมาวดี. (2558). *เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (The Creative Economy)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน. (2559). *การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม*. สืบค้นจาก http://lamphun.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=353&Itemid=600
- Centre for Cultural Policy Research, The University of Hong Kong. (2005). *A Study on Creativity Index 2005* Home Affairs Bureau, The Hong Kong Special Administrative Region Government. Hong Kong: HKSAR.
- Howkins, J. (2001). *The Creative Economy: How People Make Money from Ideas*. NY: Penguin.
- UNCTAD and UNDP. (2008). *Creative Economy Report 2008*. NY: United Nations.
- United Nations Conference on Trade and Development, & United Nations Development Programme. (2010). *Creative economy report 2010: Creative economy: A feasible development option*. Geneva: United Nations.
- Yamane. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. NY: Harper & row.